

Зміст

<i>Передмова</i>	9
1 Маргарет Тетчер <i>Боріться за принципи</i>	12
2 Джин Кіркпатрік <i>Кажучи правду, не просіть вибачення</i>	26
3 Голда Меїр <i>Не споглядати — діяти</i>	39
4 Сінді Вормбір <i>Будьте сильними</i>	58
5 Надія Мурад <i>Візьміть контроль у свої руки</i>	72
6 Вірджинія Волден Форд <i>Сила вашого голосу</i>	86
7 Клодетт Колвін <i>Стій за те, що правильно, навіть якщо стоїш на самоті</i>	104
8 Вірджинія Голл <i>Служіння суспільству понад власні інтереси</i>	120
9 Вільма Рудольф <i>Ніколи не здавайся</i>	138
10 Амелія Ергарт <i>Взялася за мужа — покажи, що ти дуже</i>	149
<i>Післямова</i>	165
<i>Подяки</i>	168
<i>Примітки</i>	170

Передмова

Люди важливі. Їхні історії важливі. Усе життя я черпаю натхнення з досвіду неймовірних жінок, тож вирішила написати цю книжку, щоб їхні історії надихнули й інших людей. У ній я розповідаю про десятиох відважних, безстрашних жінок і про десять важливих уроків, що випливають із їхнього досвіду. Звісно, таких прикладів значно більше. Та я обрала саме ці історії, бо вони найголосніше промовляють до мого серця, а уроки, які з них варто взяти, вважаю особливо актуальними для всіх нас.

Більшість цих жінок постала перед величезними труднощами й відповідальністю. І якщо, розповідаючи їхні історії, я ділюся й власним досвідом, то роблю це не для порівняння, а щоб показати, як вчинки видатних людей можуть впливати на наше життя. Чи то йдеться про важливі рішення, чи про розв'язання щоденних проблем, сподіваюся, що ці історії додадуть вам сміливості жити життям, якого ви прагнете й на яке заслуговуєте.

Деякі з цих жінок — наші сучасниці, деякі жили в інші історичні епохи. Хтось із них відомий більше, хтось менше. Одні проявили себе в політиці, інші — у спорті та інноваціях. Деякі свідомо обирали життєвий шлях, деякі не з власної волі постали перед вибором, який не міг не лякати. Та їх усіх об'єднують риси, властиві великим лідерам, які долають час

і географію: наполегливість, завзятість, відданість справі, рішучість, мужність, сила. Вони змінювали і далі змінюють світ. Вони надихають нас, спонукають робити більше, бути кращими. Їхні здобутки не обмежуються якимось куточком світу — вони можуть впливати на кожного з нас.

Почасти мій вибір був очевидним. У політиці Маргарет Тетчер завжди була моєю особистою героїнею. Її прикладом я надихалася, коли теж наважилася піти в політику. Джин Кіркпатрік стала першою жінкою — представницею США в ООН, а після неї цю посаду обійняла я. Що ж до Голди Меїр, однієї із засновниць Ізраїлю та першої жінки — прем'єр-міністра цієї країни, то її історія резонувала з моїм досвідом, адже я була першою жінкою — губернатором Південної Кароліни.

У царині прав людини мені пощастило працювати в Організації Об'єднаних Націй із Надією Мурад і Сінді Вормбір. Обидві пережили жакливі трагедії і продемонстрували неймовірну силу духу. У боротьбі за громадянські права Клодетт Колвін і Вірджинія Волден Форд уособлюють прогрес, якого досягла наша країна, і невпинну боротьбу за подальший поступ.

Вільма Рудольф, Вірджинія Голл та Амелія Ергарт досягли вершин кожна у своїй галузі. Вони жили в часи, коли від жінок не чекали вияву високого професіоналізму, проте стали фахівчинями світового класу в спорті, розвідницькій діяльності та авіації. Вони показали світу, чого можна досягти, коли відмовляєшся зраджувати свої мрії, коли не відступаєш під тиском несприятливих обставин.

Багато героїнь цієї книжки були першими: перша прем'єрка; перша жінка, яка виступила проти несправедливості; перша жінка, яка підняла в небо літак. Бути першою важко. Можна почуватися самотньою та ізольованою, не мати жодних дорогихказів, і більшість вважає щось неможливим просто тому, що досі ніхто цього не робив. Ці жінки — лідерки, бо проклали шлях для інших жінок, які прийшли після них. Ми йдемо

їхніми слідами і залишаємо вторований шлях для жінок, які йтимуть за нами.

Читаючи цю книжку, пам'ятайте: ми можемо зробити життя інших кращим. Навіть дрібними вчинками можемо надихати, навчати й заохочувати інших жінок робити великі справи. Тож не стримуйтеся. Не мовчіть. Не піддавайтеся страху.

Будьте сміливими. Будьте заповзятливими. Будьте собою. Завжди знайдуться ті, хто захоче вказати вам, що можна робити й чого не можна, що реально, а що ні. Я це знаю, бо зустрічала таких людей протягом свого життя. Дехто з них мав добрі наміри. Але всі вони хотіли обмежити мій потенціал. Ваш потенціал безмежний. Ваше життя — життя, якого ви прагнете, — варте боротьби.

Тож боріться.

Легко говорити про принципи. Важко обстоювати їх, коли всі проти тебе. Ніхто не втілює цю істину краще за Марґарет Тетчер, першу жінку — прем'єр-міністра Великої Британії. Вона хотіла врятувати Британію і знала, що це буде важко. Це її не зупинило. Вона мала мету і з великими зусиллями йшла до неї. Ось чому її постать завжди мене надихала. І ось чому я запозичила фрагмент цитати Марґарет Тетчер для назви цієї книжки.

«Якщо хочеш, щоб справу обговорювали, — звернися до чоловіка. Якщо хочеш, щоб справу зробили, — звернися до жінки». Марґарет Тетчер не прагнула ставати прем'єркою, щоб сидіти й говорити. Вона прагнула діяти, робити реальні справи. Щось велике. Щось важливе. Така рішучість і наполегливість у протистоянні викликам властива більшості героїнь цієї книжки. Саме так нас виховувала мама: не ховатися від проблеми, а дивитися їй просто в очі й знаходити рішення. І це виховання далось взнаки, коли я відчула бажання залишити свій слід у Південній Кароліні.

Я балотувалася на посаду губернатора, щоб щось змінити. Я завжди вірила, що найкращий спосіб віддячити за Божу ласку — віддавати, допомагати. Та щоб зробити життя людей кращим, треба бути готовим перевернути весь світ.

Найкращим — або найгіршим — прикладом цього була моя боротьба за відмову від практики усного голосування в Палаті

представників Південної Кароліни і невнесення індивідуальних голосів до протоколу засідань. Ви не могли побачити, як представник вашого штату голосував за важливий законопроект, наприклад за підвищення зарплати собі самому, бо цих результатів голосування ніхто не фіксував. Не було прозорості й можливості притягнути законодавців до відповідальності. Цій ганебній практиці треба було покласти край.

Я написала законопроект, який запроваджував поіменне голосування за будь-яку законодавчу ініціативу, що стосувалася грошей платників податків. Лише один мій колега виявив бажання стати співавтором. На засіданні республіканців спікер Палати представників напосівся на мене за те, що я наважилася кинути виклик усталеному порядку роботи законодавчого органу. По суті, він сказав, що це їхнє право вирішувати, що виборці мають бачити, а що ні.

Я була приголомшена й розчарована. Була впевнена, що жителі Південної Кароліни підтримають мене, якщо знатимуть суть конфлікту, тож залучила їх до цього протистояння. Я об'їздила весь штат, закликаючи виборців телефонувати своїм представникам і просити їх підтримати мій законопроект. Його суть була проста: будь-яке питання, достатньо важливе для обговорення на засіданні Палати представників або Сенату, має підлягати поіменному голосуванню з внесенням результатів до протоколу. Це так розлютило лідерів-республіканців, що спікер позбавив мене всіх посад. На моєму прикладі він, схоже, хотів показати: ось що трапляється з тими, хто кидає виклик істеблішменту.

Та якщо він думав, що це змусить мене відступитися, то помилявся. Його помста лише розпалила в мені жагу до успіху. Я звернулася до преси і розповіла свою версію подій. Ця боротьба за підзвітність законодавців збіглася з активізацією Руху чаювання, і до неї долучилися тисячі людей по всій Південній Кароліні.

Коли мені влаштували в Палаті представників бойкот, я зрозуміла, що єдиний вихід — балотуватися на посаду губернатора. І затвердила цей закон, щойно ставши губернаторкою. У день

підписання ми на повну гучність увімкнули пісню Пет Бенатар Hit Me with Your Best Shot у будівлі Капітолія. Саме так: істеблїшмент намагався завдати мені найсильнішого удару, на який тільки був здатен, але зазнав поразки. У Південній Кароліні дані про голосування законодавців тепер відкриті. І ми пішли ще далі — почали оприлюднювати поіменне голосування за кожен розділ бюджету.

Ця боротьба була болючою, але я багато чого навчилася. Коли ви намагаєтеся щось змінити, завжди знайдуться люди, які захочуть вас зупинити. Моїм колегам-законодавцям, безумовно, подобалася система нульової прозорості, і вони докладали всіх зусиль, щоб принизити мене: вдавалися до погроз і покарань, намагалися всіляко мене обмовити й зганьбити. Приготуйтеся до того, що на карту буде поставлено вашу репутацію і все ваше життя. І ви муситимете пройти через біль, щоб зробити те, що вважаєте правильним.

Марґарет Тетчер розуміла це як ніхто інший. Вона розпочинала битви, у яких, на думку більшості, не могла перемогти, і в багатьох із них таки перемагала. Вона не була очевидним вибором на роль лідера Консервативної партії Великої Британії. Вона була донькою бакалійника і жінкою. У британській політиці було мало вихідців із середнього класу. У Консервативній партії традиційно домінували чоловіки з вищого класу, які звикли обстоювати своє. Марґарет пішла в бій, знаючи, що її атакуватимуть і відсуватимуть, і використала це у власних інтересах. Вона врятувала Британію від соціалістичного колапсу, надихнула величезну кількість консерваторів і увійшла в історію. Непогано як для Доньки бакалійника (це було одне з багатьох прізвиськ, які їй дали опоненти). Цілком непогано.